

Peter Pechlin Bernhard Reder

Disputatio Ethica De Liberalitate Et Magnificentia

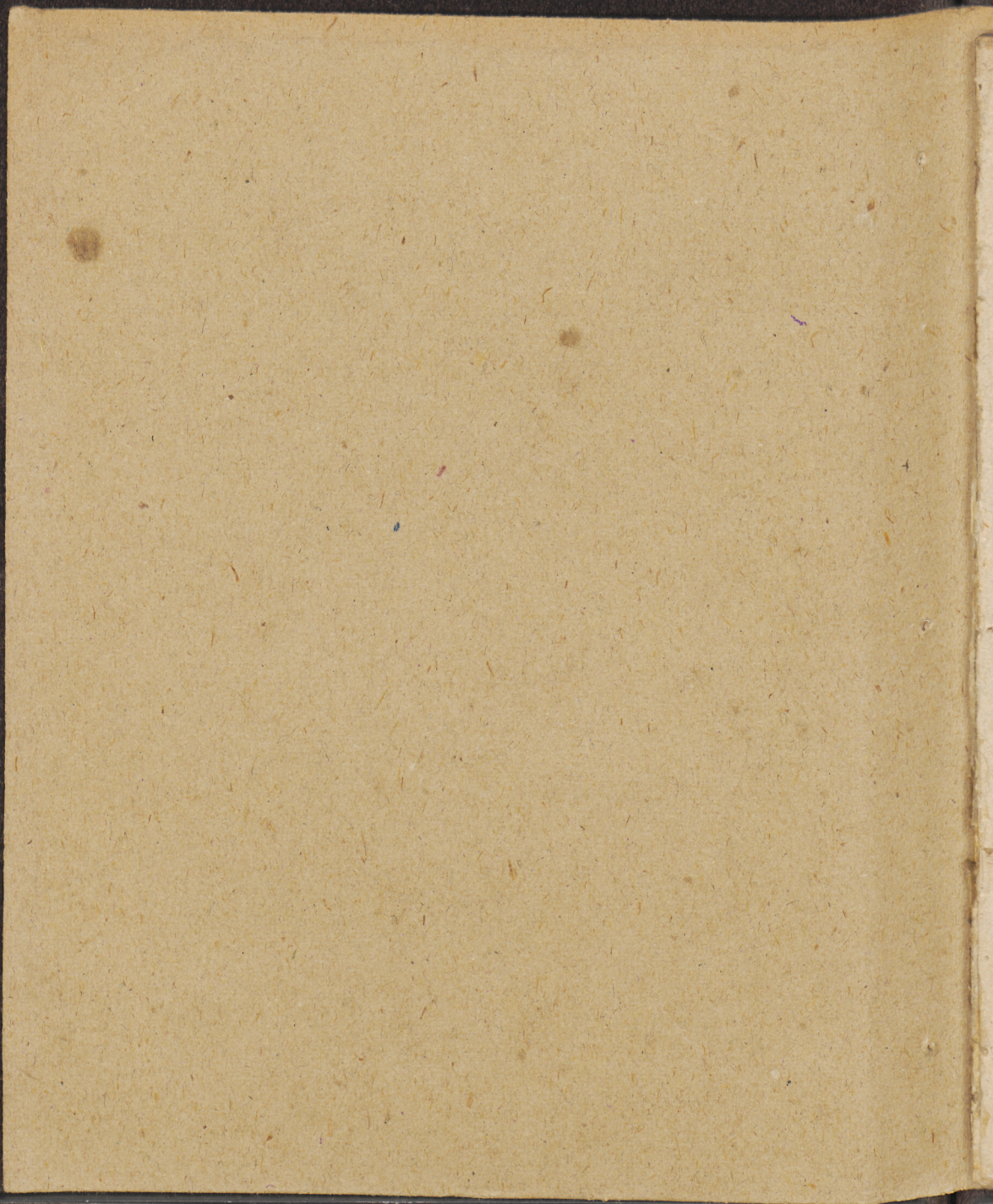
Rostochi[i]: Pedanus, 1616

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729210979>

Druck Freier Zugang

P. Pecklin. [Resp.:] B. Rheder.
R.U. phil. 1616.

77. 9

Disputatio Ethica
De
LIBERALITATE
ET MAGNIFICENTIA

Quam

C U M D E O

Permissu Facultatis Philosophicæ

P R Æ S I D E

M. P E T R O P E C H L I N

Rostohiens. S. S. Theol. Studio,so,

P R O P O N E T

B E R N H A R D U S R H E D E R U S

Rost. suis Collegis privatim 13. Aprilis loco &
horis consuctis.

Rostochl

TTPI S JOACHIMI PEDANI, ACAD. TYPOG.
ANNO M. DC. XVI.

V I R I S

Excellentissimo, Clarissimo, & Consultissimo
Dn. IOHANNI SIBRANDO
I. V. D. & in celeberrima Rostochiensis,
Academia P. P.

Amplissimo & Spectatissimo
Dn. NICOLAO VVINEKEN
Senatori Reipub. Patriæ meritissimo.

Reverenda dignitate, Prestantissimo,
doctissimo
Dn. M. JOHANNI CHRYSOLITO AD
Div. Nicolai Rost. Pastori vigilantissimo, fidelissimo.

NEC NON

Dn. HENRICO V: MUNSTER AD D.
Mariæ inspectatori dignissimo.

Dn. JOACHIMO SCHNOECKEL

Civibus Reipub. Patriæ primariis

Meccœnatibus, Fautoribus, amicis, & affinibus
suis omni officiorum genere perpetum colendis
bonarum artium semper spectatoribus

Hoc exercitium Ethicum dicat consecrat offert

Bernhardus Rbeder Rostoch. Respondens.

DE LIBERALITATE SEU BENEFICENTIA.

THESIS I.

I quid est, quod jucundas ac fructuosas reddere possit in Philosophia horas nostras, certè est id ipsum gratissimum virtutum obsequium, quo ut nos, uti capimus, imbuamus penitus, ulterius in eo progrediendum.

2. *Haëtenus ergò dum de virtutibus in specie egimus, & de ijs primum, quibus humana vita conservetur, hoc est, de illis, quibus q. homo internè se perficere possit, nunc de ijs, quæ externa respiciunt, agamus.*

3. *Sunt autem illa externa, circa quæ virtutes occupantur, bona, vel facultatum vel honorum: facultatum, quarum medium vel circa magnos, vel circa modicos sumptus versatur: circa modicos, & dicitur Liberalitas; circa magnos verò, & dicitur Magnificentia; circa honores, & est Magnanimitas & Modestia.*

4. *Liberalitas immediatè Temperantiam sequitur ob hanc convenientiam, quam inter se habent. Quemadmodum enim Temperantia temperat concupiscentiam delectationum tactus, ita Liberalitas temperat cupiditatem acquirendi vel possidendi res exteriores.*

5. *Æquivocatio hic non usq. ad eò trita, nisi valde abusive eum velis dicere liberalem, qui sine circumstantia dat vel etiam ut comprehendat Magnificentiam id est ut versatur circa pecunias vel majores vel acquirendas vel conservandas, alijsq. communicandas: Est autem dicta, quod homine libero dignum sit*

alijs benefacere, ut ait Camerar. Morales enim maximè imitantur DEum, cum benefici sunt dicentem Strabonem testatur Dn. Sagittar. l. 2. exercit. Ethic. l. 2. quod Strabonis dictum congruis optimè cum illo, quod Demostheni tribuitur à Max. serm. 8. t. Lycosth. inapopt. qui cum interrogatus, quid DEo simile haberent homines? respondit, Benignè facere.

6. Hinc hujus virtutis dignitas liquido constat: quid enim, queso dignius est, quam Creaturam sequi Creatorem suum tanquam Duce[m], quo Duce quis non tutus erit?

Nota 7. Hinc inter Cardinales virtutes accensetur;

8. Data occasione, quid virtutes Cardinales sint, & unde ita vocentur, licet paulo alius huc revocatum sit (venatorem enim cogit aliquando saltus a vios subire, atq. ab itinere trito discedere Scalig. ex 143. f. 1.) videbimus.

9. Non autem prater rem querit Arm. de Bell. v. 7. cap. 109. primò quare quatuor Cardinales virtutes (v. g. Justitia, Prudentia, Fortitudo & Temperantia) magis Cardinales dicantur, quam alia?

10. Ad quod respondet idem d. l. 1. quod quasi generales virtutes. 2. q. principales: tertio, à Cardine Cardinales.

11. Primum quod attinet, latius explicat dupliciter considerando virtutes 1. modo, secundum omnes rationes formales, secundum quod ait dici Cardinales qui generales ad omnes alias virtutes: utputa omnis virtus, qua facit bonum debuit & recti in operationibus, dicatur justitia: qua cohibet passiones & deprimat, Temperantia: qua facit firmitatem animi contra quascunq. passiones, dicatur Fortitudo: qua ponit rectitudinem rationis in quibuscunq. actibus vel materijs, Prudentia.

12. Et hoc modo alia virtutes continentur sub istis: & ex hoc ista Cardinales id est, generales vel Principales dicuntur.

13. Alio modo considerari possunt, secundum quod ista
virtutes

virtutes denominantur ab eo, quod est principium in quacumque materia, & sic sunt speciales virtutes contra alias divise, & sic Cardinales dicuntur q. principales respectu aliarum, propter principalem materiam: v.g. quod Prudentia dicatur principalis, quia est praeceptiva: iustitia, quia est circa operationes debitas inter aequales: temperantia quia reprimat concupiscentiam delectabilium tactus: fortitudo quia confirmat animum contra periculum mortis.

14. Tertiò modo dicuntur Cardinales à similitudine, scilicet cardine ostij. 1. per similitudinem cardinis in quo motus ostij terminatur: De ratione autem ostij est, ut per ipsum interiora domus videantur. Et per oppositum illud, per quod non est motus in aliquid aliud, ulterius non habet rationem ostij.

15. Quia autem inter morales per illas quatuor est processus ad alias, quia omnes alias continent, tanquam generales speciales: ideo inter omnes morales solum illa quatuor cardinales dicuntur.

16. 2. Modo dicuntur per Similit. cardinales à similitudine cardinis, in quo ostium volvitur, & motus ostij fundatur: quia sicut totus motus ostij est in cardine, & in eo volvitur, ita omnes actus humanae vitae continuè versantur, vel saltem frequentius, & crebrius circa materiam istarum virtutum quatuor, quam aliarum virtutum. Et ideo, sic cardinales à cardine dicuntur. d. l. idem. Et ita solvitur nunc debitum, quod alio jam loco desiderari haud possit.

17. Ad Liberalitatem nostram revertamur, virtutem scilicet mediocritatem servantem circa pecunias vel accipiendas vel dandas.

18. Unde differentia conspicua est ab alijs omnibus, quae ex objecto conspicitur: Nam circa quod datur excedere & deficere, circa id versatur virtus: & qualis est defectus diversus & excessus, talis etiam virtus. Subsumptio facilis est: Unde con-

stat ex diversis objectis, & diversis modis versandi circa obje-
ta dari sufficientes virtutum differentias t. Acc. & verita-
te ipsa.

19. De genere res plana est, de quo generaliter generali
loco est tractandum.

20. Objectura jam videndum; quod vel propinquum
cupiditas nimirum pecuniarum; vel remotum, ipsa pecunia,
τα χεῖρα.

21. Veniunt autem h. l. dici χεῖρα latè accepto voca-
bulo, non pro nummo saltem signato, sed pro omni rerum omni-
um suppellectile & abundantia: ita enim Philosophus ipse, χεῖ-
ρα ἢ λέγομεν πάντα ὅσων ἡ ἀξία νομισματι μετρεῖται, quo-
rum estimationem numus metitur omnia ea pecunias dicimus
l. 4. cap. 1.

22. Dicitur liberalis; inquit Casus l. 4. Eth. quest. c. 1.
qui nudis vestem, qui famelicis cibum, qui egrotantibus medici-
nam dederit.

23. Differentia verò Specifica consistit in mediocrita-
te dandi & accipiendi.

24. In dando ergò officium consistit, at non simpliciter:
non enim verè liberalis quilibet qui confert aut dat beneficia, sed
qui confert ut decet.

25. In accipiendo, quod 2. officium est liberalis, consi-
stens in honorū legitima & honesta & digno homine digna acqui-
sitione, & possessione; accipiendum enim est, ut unde dari possit, sup-
petat: unde Philosophus, oportet ut accipiat ex propriis videlicet
possessionibus, non quia honestum id sit, sed quia necessarium.

26. Verè ergò liberalem determinamus qui honesti causa,
rectèq; donabit nempe quibus oportet, & qua, & quando & ca-
tera, quae rectam donationem sequuntur tenet, idq; jucundè &
non gravatè, itemq; accipiat unde oportet, vid. Philos. d. l.

27. Ex quo constat & hoc, ex habitu dare liberalem, quem
& ipsum

Et ipsum habitum dantis potius inspiciendum esse, quam datorum vel dignitatem, vel amplitudinem censemus cum Aristotele l. 4. c. 1. vel juxta grac. t. β. Hinc pauperes liberaliores declarantur aliis Luc. 21.

28. Et tantum de instructione dantis: jam consideranda quoque est persona accipientis, quae qualis esse debeat, Cicer. 1. off. determinat, quarum personarum quadruplicem ordinem facit 1. sine boni viri h. e. virtute praediti, quorum virtus digna premio et mercede. 2. qui sanguine, aut alia necessitudine sint conjuncti. 3. qui vinculo amicitiae, vel politica consuetudine vel societate sint conjuncti. 4. omnes, qui de nobis bene meriti: nos addemus juxta fides analogiam, etiam inimicis esse benefaciendum, quamvis id Cicero non dicat.

29. Quin et personarum respectu uni magis quam alteri, nam qui magis nobis est conjunctus, ei magis quoque est dandum, hinc magis parentibus, fratribus, quam alienis.

30. Quantitas attendenda non minus est, quantum nimirum pro facultatibus sit dandum, et prodignitate, et necessitate accipientis: vis summam quantum oportet ait Aristoteles. l. 4. c. 1.

31. Qualitatis item, ut scilicet, beneficia accipienti profint, noceant nemini: non ergo est beneficium dare gladium furioso vel ebrio vid. Philosoph. p. 193. Et qualitatis hujus regula est optima, quae à Cic. l. 1. off. est relicta, Nihil, inquit, est liberale, quod non idem iustum: causam addit vir prudens paulo ante his verbis. Nam qui gratificantur cuiquam, quod obsit illi, cui prodesse velle videantur, non benefici, neque liberales, sed perniciosi assentantes judicandi sunt.

32. Tempus observandum omnino etiam est à verè liberali viro, ut cum det, cum res exigit, absitque omnis procrastinatio: hoc est quod Senec. l. 3. de Benef. inquit, ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis haere sit, quod quis agrè dimittere visus est.

su est, & sic dare, tanquam sibi eriperetur. vid. Donaldl. p. 193.

33. Deniq; Locus: qui ex honestatis prescripto mensuratur ut honoris gratia collata beneficia fiant palam: egestatis sublevanda causa privatim ibidera. p. 194. contra hac peccabant Pharisei gloriabundi, qui à Christo refutantur Matt. 6.

34. Huic virtuti in excessu opponitur prodigalitas à *αὐωμία*, que vel simplex, vitium quod qualibet temerè facultates profundit sine ulla spe receptionis.

35. Hoc vitium peccat in eo, quod nimium & intempestivè det. 11. in eo, quod nihil recipiat: de quo Cic. 2. off. omnino meminisse debemus id, quod à nostris hominibus sapissimè usurpatum jam in proverbij consuetudinem venit, largitionem fundum non habere.

36. Vel Mixta: ab alijs per injuriam auferens, quod alijs immoderate tribuat. quo de Ciceronis locum vid. apud a. n. p. 197. quales fuisse Iulium Cesarem t. Catullo refert ibid. a. n. & Syllam t. Plutarch. in ejus vita.

37. Est autem hoc vitium imprimis familiare adolescentibus, qui rarò querunt, quanti farris sit valor, sed potius in Veneres & Iunones conferunt talentum, quàm in Platonem aut Aristotelem Preceptorem numulum.

38. Est autem prodigalitas dicta à prodigendo, profunden- do, perdendo, dilapidando, quod prodigi neq; suas opes servent, neq; ipsi seruari possint.

39. Censor morum Diogenes prateriens prodigi cujusdam ædes, inscriptionem habentes, venales: facile, inquit, divinabam fore: ut præ immodica crapula domum evomeres t. Laert. l. 6. ostendere volens hac censurâ sua vitium longe esse gravissimum, moderationemq; suadens erogandarum rerum amussim.

40. In defectu est Avaritia à *αὐλεωδία*, in dando deficit, in accipiendo excedit. Aristoteles cap. 3. Hac qualibet corrumpit suam etiam defraudans genium.

41. Vitium

41. Vitium hoc imprimis familiare senibus, qui quò minus restat icineris, eò plus querunt viatici. Sagitt. l. 2. ex. eth. p. 197.

42. Avaritia, ut & prodigalitatìs supra, distinctio est in Simplicem, quæ deficit in dando, & superabundat in accipiendo. Mixtam, quæ duplex dicitur: Est enim avarus superabundans in accipiendo & non deficiens in dando; & talis concidit cù prodigo mixto. Alius est ex opposito, qui non superat in accipiendo, sed deficit in dando.

43. Hinc tria Avarorum genera Philosophus facit c. 3. d. l. 1. in dando solum deficiens. Hoc vitio præditos nominat Περιδωλεις, parcus, υλισχεεις, tenaces, viscosos (si proprie) Metaphoricè à rebus viscosis, quæ manibus ad hærent, cum tanguntur; ita n. videntur pecunie eorum manibus esse adglutinata, ut non ab ipsis facile ex torqueri & avelli possint, ut hoc γεα Φικω̄ς, apud Plaut. in Aulu l. depingitur in Euclione, de quo sic servus:

Pumex non æquè est aridus, ut hic est senex.

Famem herclè utendum si roges, nunquam dabit

Quin ipsi pridem tonsor unguis demlerat,

Collegit, omnia abstulit præsegmina.

44. Hi solum dando deficiunt, accipiendo verò se se moderatè gerunt, non cupientes aliena bona per fraudem, aut per injuriam ad se trahere, & id faciunt, ut videantur homines justì. Ex hoc genere fuisse narrat Aristoteles unum qui in divisione hereditatis cuminum, minutissimum semen, secari voluit in duas partes, ne minus acciperet in hereditate, propter quod dictus fuit κυμινοπερισεις cumini infector, seu cuminifeca l. 4. c. 3.

45. In secundo genere avaros quos ponit Aristoteles, vocat ἀγοκερδεις h. e. turpi lucro deditos, qui questus gratia artes illiberales exercent, nec vilum facinus recusant, si spes aliqua lucri affulgeat; hi in accipiendo excedunt, dum & undecunq; & quodcunq; accipere non verentur, qui honestati & fame etiam vilissimum lucellum anteponunt; itaq; Aristoteles ἐπι πωλλῶν sc. μισθῶ

B

h. e. qui

b. e. qui magna mercede i. e. damno & dedecore etiam parva lucella redimunt, hos tamen Philosophus potius injustos, impios, & improbos dici, quàm avaros d. l. putat.

46. Tertij generis avaros qui & in dando & accipiendo modum excedunt, qui pauca scilicet donant majoru gratia, ut sunt adulatores & captatores, quod genus q. ἰσχυλνεσν hoc est perfectum & ex omnibus vitijs compositum Iob. Mag. in comm. super Eth. Arist. d. l.

47. A quò vitio Avaritia ab-horrere ac ab ipso inferno debemus, avari enim regnum DEI non possidebunt 1. Cor. 6. v. 10.

48. Unde pio & justo zelo in avaros commotus Aug. dixit. Avarus vir inferno est similis. Infernus enim quantoscunq. devoraverit, nunquam dicit satis est. Sic & si omnes thesauri confluxerint in avarum, nunquam tamen dicit, satius est.

49. Avarus ut Nigidio placet dicitur q. avidus aris, detricta littera e, quod pecunia inhiet, quemadmodum & locupletem idem dicitur vult ex compositis vocibus, qui pleraq. loca, b. e. qui multas possessiones tenet, quod melius esse deducum vult Gell. l. 10. c. 5, quam avarum dici q. aris avidum; ab avaro cum Gell. non facile avarum deduxerim l. d.

50. Φιλὰγγοψία Gracè dicitur, non in solo argento, unde nomen duxisse resonat: Sed in omnibus rebus quæ immoderatè cupiuntur, intelligenda est, quæ Aug. tribuitur l. 3. de lib. arbit. t. I. L.

Versus hos omnibus avaris dedicemus:

Quid tibi divitiæ, quarum si demseris usum,

Quamvis largus opum, semper egenus eris.

Imò etiam poenæ est partis incumbere rebus,

Quas cum possideas cit violare nefas.

tantum de hac virtute.

DE MAGNIFICENTIA.

1. Hanc ut videamus quoq. quæ culmen q. liberalitatis est, ipsarum.

ipsarum virtutum catena suadet : vidimus enim illam, quae circa parvos sumptus, quam è vestigio sequitur, quae circa magnos & Magnificentia vocatur.

2. Est a. Magnificentia μεγαλοπρέπεια (δὴ τὸ μέγιστος magnitudine καὶ τὸ πρέπειν) & decoro) virtus circa pecunias versans, non tamen in omnes, quae ad pecuniam spectant, actiones : sed in sumptuosas tantum Aristot. l. 4. c. 4.

3. Præterquam quod differat Magnificentia à Liberalitate, quod in magnis sumptibus versetur, accedit, quod in dignitate quadam sit constitutus Magnificus, & hinc præclara in lucem edit opera, aliàs à liberali non differret.

4. Ut vel hinc faciliè cernere possis & discernere inter harum virtutum objecta. Versatur enim Magnificus circa sumptus magnos, vel si mavis circa opera sumptuosa, in quæ sumptus fiunt : cujusmodi sicut apparatus honorifici, donaria Deo exhibita, & ea omnia, quæ in cultu & religione divina impenduntur, quæq; in Rep. honesta gloria causa exhibentur.

5. Hoc quod dixi explicat a. n. p. 202. Magnificentia, inquit, exigit, ut non tantum ipsum opus per se sit splendidum, sed ut etiam persona aliquid splendens operi addat, quod fieri nullo pacto potest, si operis auctor obscurus, aut sumptibus tanti operis impar reperiat.

6. Decorum ergo in operibus observatur, si opera persone & sumptuum magnitudini respondeant.

7. Opera Magnificentia sunt vel sacra, quæ propter cultum divinum à magnifico instituuntur, cujusmodi sunt templa, anaethemata, vestes sacra, vasa, redditus Ecclesiastici, & similia.

8. Magnificus certe Salomon fuit magno & infinito apparatu templum Domini adificans 1. Reg. 18. quo pertinent Academicarum fundatores, quos merito in magno pretio habemus, & nunquam pares in referenda gratia esse possumus, o utinam tantum grato agnosceremus animo, & tales magnificas hereditates non-

adeo superciliosè aspernemur? Huc revocare etiam possis illos, qui in testamentis ante extremum vitæ suæ habitum pecunias liberaliter & magnificè donant pro scholarum & Ecclesiarum subsidiis, & pro illis, qui in his laborant, qui eodem pio animo stipendia in egenos legant, quorum post vitam ac semper existit memoria, cujus quanta existit semper utilis fructus, paulò post in questionibus velificabimus.

9. Vel Profana, quæ à Magnifico propter cultum civilem instituantur, & hæc vel publica, quæ in publicum usum & modum à Magnifico fiunt.

10. Tales plurimi Imperatores, aliq̃ magnifici, partim urbes fundasse, & instituisse, partim revocasse, restaurasse, & ornamentis ac rebus necessariis locupletasse legunt apud quosvis historicos, quos hic recensere vetat propositum nostrum.

11. Vel privata, quæ ipsum Magnificum & suos spectant, qualia sunt ædificia privata magnificè exstructa, vasa, vestes & suppellex aurea, ac argentea, horti amœni, & hujus generis alia.

12. Et hæcenus quæ spectavimus hujus virtutis intra cæcelos suos se continentis, præstantiam, nunc quoq̃ visuri ejus sordes, si ad unguem latum à suis hujus territorii deviet & cessitet.

13. Modum ergò excedens hujus virtutis Luxus est, quod tum sit, cum in res viles vel non necessarias profunduntur inutiliter sumptus, solius ostentationis gratia.

14. Committitur autè hoc vitium tribus modis. I. respectu subjeçti, ut si in soleat luxuriosus, sumptus maximos in res parvas faciès. II. respectu formæ, ut quando in modo exhibitionis peccatur. III. respectu finis, ut quando luxuriosus affectat Magnificentiam non necessitatis, aut honestatis publicæ causæ, sed ostentationis, & jactantis gratiæ; cum contrà honestatis gratiæ facere debebat, siquidem ut commune hoc est omnibus virtutibus, Philosophus l. 4. c. 4.

15. In defectu est Sordes, seu modicitas $\mu\kappa\epsilon\pi\epsilon\iota\tau\epsilon\iota\alpha$ indecora.

cora parsimonia in magnis operibus faciendis: seu vitium in sumptibus magnis, in decore deficiens.

16. Et hoc itidem tripliciter committitur. I. respectu temporis, ut si quis nimis constanter sumptus faciat. II. respectu modi, ut quando quis cum gemitu sumptus magnos facit. III. respectu termini, ut si quis magnos sumptus fecerit & demum in fine deficiat, non enim tum sunt sumptus largiter, hoc est copiose & sufficienter.

Magnificus ergo est cum magnos sumptus rebus magnis accommodat: unde secundum magnifica & admirabilia versatur magnificus, de quo tantum dixisse sufficiat.

QVÆSTIONES.

I.

An liberalitas sit virtus?

Verum esse, quod dicitur, nihil tam absurdum, quod suos defensores non inveniat, in presenti quaesito apparet: Hac enim in Stoa fertur contra quaesitum nostrum objectio. Omnis virtus est constituta in recto. At recto nil potest esse rectius. Ergo virtute non potest dari virtus perfectior. Major indeclarata non abeat, omnis virtus constituta est in recto h. e. nulla virtus vel in excessum vel defectum peccet, necesse est: (licet quidam defectus vel excessus potest interdum melius ad mediocritatem redigi) Ad minorem hinc respondemus Recto nil potest esse rectius scilicet Mathematico. at bene Ethico. Sic actio ejus, qui ex affectu misericordiae erogat egenti pecuniam, recta est, cum rationi sit consentanea: at qui eandem pecuniam ex intensiori misericordiae affectu confert in egenum, ejus actio rectior est & excellentior. Nec in bono, quod bonum est diversa formalis ratio, sed una: at in bono tamen gradus est, id est, bonum majus bono altero, pro ut circa nobilius & prestantius objectum versatur: datur etiam homines alij alijs deteriores.

teriores. Ergo unus etiam altero melior. Valet enim hæcenus in
contrariis paribus, esse eandem rationem.

II.

An liberalitas & Magnificentia differant specie?

Sunt qui dicunt specie esse unam virtutem Magnificentiam & Liberalitatem, sunt qui contra dicunt specie dissidentes. Quare quid sit specie differre, prius determinandum est. Specie differre plerique Ethici dicunt objectis differre. Donat Acciajol. dicit illa quoque specie differre: quæ licet eandem pro objecto habeant materiam, diversa tamen ratione & modo circa ipsam versentur. Secundum priorem definitionem specie non possunt differre, quia objectum est idem, scilicet generale: nec tamen potest esse una virtus, quæ & Magnificentia dicitur & Liberalitas, utpote multis modis differunt. Specialiter, quia circa objectum non eodem modo versantur, Magnificentia quippe tantum circa magnos sumptus, seu magna opera, quod vel ex nomine constat, quæ præterea refertur ad duo, scilicet ad id quod agitur, & ad personam. Liberalitas verò se extendit ad omnes actus pecuniarios. Secundum definitionem autem Acciaoli possunt differre specie: Atsi obstabis, magis & minus non differre specie: reponet, non sufficere in his virtutibus, seu non tantum has virtutes differre ut majus & minus, sed accedere insuper rationem rectam. Ego a. malim esse distinctionem ex natura rei, quæ est aletas extremorum convenientium in aliquo extremorum, convenientium in aliquo ex natura rei sibi invicem comparatorum orta ex proprijs rationibus formalibus extremorum & non ex actu collativo intellectus adeoque circumscripta omni operatione intellectus adhuc distincta sunt.

Hiscæ notatis simul difficultas tollitur, quæ movetur etiam in Magnanimitate & Modestia, & planè coincidunt.

III.

Utrum Liberalitas magis versetur in dando
quam accipiendo?

Libera-

Liberalitatis officia ex duobus cernuntur secundum Philosophum l. 4. c. 1. scilicet dando & accipiendo: nec frustrà est quod dicit in accipiendo; Nam dare nequit nisi accipiat: accipere autem debet unde oportet. Quare in postulando non importunus, nec accipiat ut possideat & magnos sibi thesauros cumulet, sed ut alijs benefaciat. Queritur a. in presentia, utrum beatius? Respondeo, si inter se invicem comparentur, utiq; dare praeferat, quam accipere, quod hisce rationibus probatur. 1. à genere.

Nam omnis virtus consistere dicitur in agendo magis quam patiendo. Ergo & liberalitas. Consecutio bona, à genere enim ad species V. C. hætenus verè. 2. Usus pecunie poscit: Nam pecunia est ex illarum rerum numero, quarum est aliquis usus.

Acceptio verò pecunia nuda est possessio. 3. Honor ex templo parata est danti, non vero accipienti, quod est accidens commune virtutum. 4. Omnis virtus in difficili posita: at dare difficilius (vel fateantur solum avari Eucliones) quam accipere. Et quis omnia ponderosa argumenta ponere potest præ charta angustiâ? Sed quæramus ulterius.

IV.

An pauca dans tam possit esse Liberalis,
quàm qui multa?

Metitur vulgus ex quantitate, non qualitate opera, hoc est magnitudinem pecunie ponderat, habitum nil curat nec animum. At non ita est? Cur aliàs essentia virtutis consistere dicitur in mediocritate objecti circumscripta extremis. Cujus ergò objectum est præstantius, & magis ille liberalis, & liberalior dicitur. At magis præstans videtur esse actio in dando externè quam possidendo habitu. Ergò. Verùm esse posse sæpè liberalio rem pauca dantem, quam plura vel solum ipsius Christi calculum probat Luc. 21. v. 2. utpote animus sæpè pronior ad benefaciendum, etiamsi exiguo se exerat numulo. Unde etiam est vulgaris maxi-

ma.

ma. Liberalitas non est æstimanda quantitate eorum quæ dantur; sed animo dantis. Hinc Senec. l. 3. de Beneficent. Imperatoris corona & vestis, & currus, nihil horum honor est, sed honoris insigne. Ad argumentum respondetur. In virtutum quidem cultu decere observari mediocritatem habita tamen ratione circumstantiarum: servatur enim in virtute medium non Arithmeticum sed Geometricum.

V.

An stipendiorum largitores sint liberales
an Magnifici dicendi?

Non facile emerget quorum virtutibus obstat
Res Angusta domi

Rectè Poëta àsseruit, & sanè experientia quotidiana si in testimonium trabatur, quis contradicere possit? Res literaria hoc nostro tempore seculum ferreum nacta est, adeò multos invenit osores sui, & invidos, olim olim seculum fuit argenteum ubi ades Honori atq; Virtuti gemellas junctim locarunt, nunc pro benefactoribus malè compensatores invenis, raros, qui liberalium disciplinarum pretia persolvant. Nunc avarum est seculum, in quo pleriq; dittores unicè in hoc desudant, ut liberis residuum tantum relinquunt, de pauperum studiosorum studiorum promotione vel ne semel cogitant, ut vel solum hinc virtutibus & felici studiorum cur sui preclusa sit via. Sed his etiam plarumq; accidit, ut quod sine prudentia iniquè dispensarunt, sine prudentia etiam dispergatur, heredes adeò prodigos inveniunt, quàm illi fuerunt parciores. Sunt tamen, quamvis rarò contingat, artium liberalium fautores viri Ethici & prudentes, qui pauperrimis studiosis ad ineunda studia suis sumptibus authores & adjutores sunt, quos non tantum benedictio diuina in hac vita beat, ut omnia felicitus peragantur, sed etiam heredes, si vestigia antecessorum
fi. d. li.

fideliſſimè legunt, etiã & mōdã ſequitur, & ſic felicitas parentũ re-
diſſapẽ ad filios. Horum perenni fama pennã fertur: (ut pœta lo-
quitur) ſed nõ jam in laudes excurrã, nec utilitatẽ ampliſſimã, quã
adjuti multi ſtudioſi, ad virtutũ & ſtudiorũ culmen pervenerunt,
& ita ex anguſtijs, quibꝯ res domi anguſta erat, ad Reip. & Eccleſie
cymbam evecti ſunt. non referam tales viros: ſunt jam multi Cla-
riſſimi. Quæſtionem quod attinet, non poteſt eſſe obſcura ex iheſi-
bus. Liberales ſunt quidem omnes Magnifici, qui in ſtatu & digni-
tate præminentem conſtituti, ſed non contrã, omnes Libera-
les Magnifici ſunt, ut pote Liberalitas latior eſt, circa exiguoſ
ſumptus erogandos diſponendosq; occupata, non reſpectũ perſona
vel dignitatis admittens. Poteſt ergo ſtipendiorum largitor eſſe
liberalis, ſi fuerit perſona non uſq; ad cõ excellens, & qui modicũ
legat ſtipendium, & dignus laude: At Magnificus, ſi velit
ſecundum præſcripta ſui objecti agere, magnificẽ debet erogare &
aliquantõ liberius. Et ſic ſtipendiorum datores quomodo & libe-
rales & Magnifici poſſint dici, breviter eſt determinatum.

Quum pluris adhuc pagina capax ſit, jubet hanc quæſtionem
quoq; aſpergere.

An bonã conſcientiã Lutherani parentes ſu- os liberos ad ſcholas Jeſuitarum ablega- re poſſint?

Non uno nomine peccant parentes, imò vix parentum no-
mine ſalutandi, qui exuta omni cõpõ, ergã liberos ſuos naturales,
coſdem ad forum illud, vel potius furnum nequitie & impietatis,
ſcholas illas Suiſſicas, vel Eſſaviticas puto, ablegant, ſibi optima qua-
q; de ſuis filiis promittentes: at itane planẽ tutum inter Leones
& medios inter Lupos verſari putens filios, ut nihil inde periculi
eis oriri poſſit? Scribit Solin. de Leana, quòd cum tribus vicibus
circumierit hominem, hominem ſe amplius movere non poſſe:
Jeſuita ſanẽ Leones ſunt, imò vel his deteriores, non quidem cor-

C

para-

porales sed spirituales (Leo enim ipse Diabolus vocatur scriptura,
style 1. Petri 5. v. 8. & omnes heretici ejus sunt organa) & pro-
pterea sumo studio ab his cavēdū nobis: Hi Leanis illis similes, quō-
cum semel Lutheranism circumierint, statim imponunt, si secunda
vice, aut tertiā, planē compendio ad Tartara deiciunt. ō soli vel
hi parentes nesciunt quid mali quotidie nostris cervicibus immis-
tere moliantur: Schola eorum monstrum est non uniforme, sed
centiforme à Satana ipso confarcinatum, à Furiis induratum, &
velut Pandora, orbi Christiano obtrusum, ut pij quivis, & si
fieri posset, etiam electi, ab hoc non aliter ac à Libero patre con-
specto, aut capite Medusæ abjecto in homines nefarios & pestem
Germaniæ velut circēā virgula convertantur, & commutentur.
Quare neminem, cui modò sinciput sanum, puto ad hanc institu-
tionem Esaviticam consilium daturum, vel nisi planē temerarius
sit, aut etiā in Jesuiticum jurarit ordinem. Rem quæso vel hinc
quibus est in filios vestros potestas penitus introspicite: Vos au-
tem qui probatis hanc escam Saiticam, quid Deo responsuri sitis,
maturè videte, quibus pro salute filiorum vigilare dedit & scrip-
tū. Non est quod temerarios & malè sanos politicos novellos
audiatis, qui solam intentionem, bonum, opus integrum, ef-
ficere posse ajunt. At non ita? velim hic audiant Dei judicis sen-
tentiam, qui olim Judæos religioso sanè satis animo suos liberos
Moloch immolantes, tamen gravissimè se eos puniturum denun-
ciat Jerem. 7. v. 32. c. 19. v. 6. 2. Reg. 16. v. 3. c. 21. v. 6. Vide mi-
hi, hi cultum se putabant prestare Deo, & tamen dicebat illis Deus
vos in oculis Jehovæ malum fecistis. Omnia hic respondent, qua-
re diversa illatio esse non potest. Qua illi alio vento & typhone mo-
ti movēt, in disputationis actu videbimus Sed tantū lubet de hæc
quæstione: qui plura velit, videat epistolam germanicam Cl. Theo-
logi Doct. Georgij Milij p. m. ad Christianos Livonia, Polonia, &
Prusis & c. missam, cui præmissæ sunt binæ orationes M. Sagit-
tarij Jena habitæ in solemnibus promo-
tionibus.

Corollaria.

I.

An sint Liberaliores qui suo labore pepererunt divitias, an verò qui ab alijs partes accepere: Nos posterius volumus.

II.

An Liberalis dives maneat, facileq; ditescat? verior Aff. erit.

III.

An affectus in voluntate? N.

IIII.

An homo secundum Temperamentum propendeat ad virtutes singulares? N.

V.

An nova species in natura progigni queant? Videbimus.

VI.

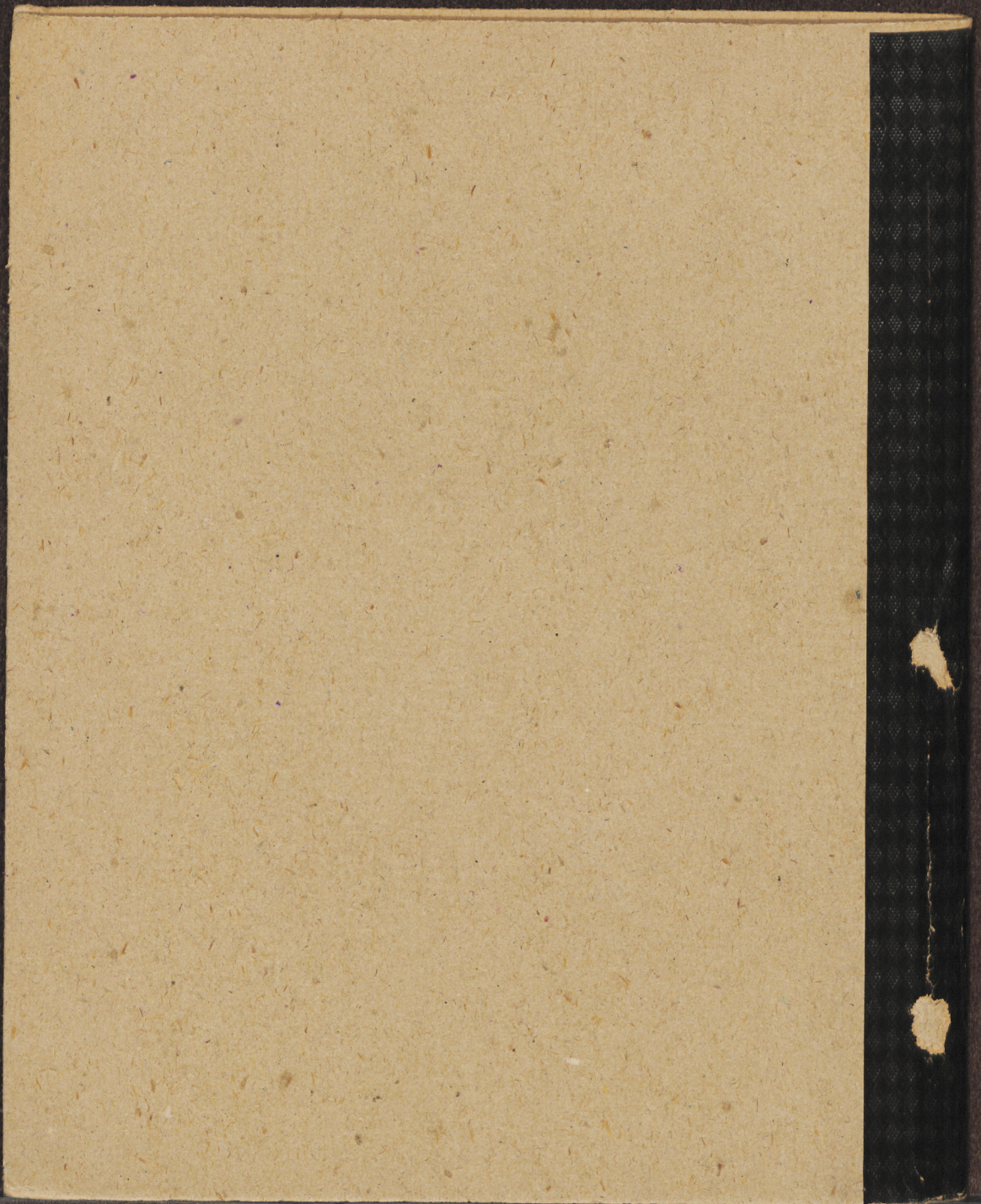
An virtutes intellectuales sint Cardinales? N. Plato

VII.

Plato sua è Republica Poëtas ejecit ; ita
 etiam ex nostra amoveri possunt. At si Vilofo-
 phantes hinc inferant , Ergò nullus Poëta fe-
 rendus est. Quid ad hoc? idem ille pari So-
 phismate assumet: Nolite judicare, Matth. 7.
 v. 1. Ergò nec hereticos condemnate. Et, si pra-
 occupatus fuerit homo in aliqua offensa, vos
 spirituales reconcinnate eum spiritu lenitatis
 Gal. 6. v. 1. Ergò in hereticos non licet debac-
 chari.

Hoc quia exercitij gratia propositum est,
 Dominis collegis solvendum jam linquo, &
 quo fallacia fuco sit obductum, nunc
 non detego.

fideliſſimè legunt, etiã x̄i mōda ſequitur, & ſic
diſſapè ad filios. Horum perenni fama pennã
quittur) ſed nō jam in laudes excurrã, nec utili
adjuti multi ſtudioſi, ad virtutũ & ſtudioſũ cu
& ita ex anguſtijs, quibz res domi anguſta erat
cymbam evecti ſunt. non referam tales viros
riſſimi. Quæſtionem quod attinet, non poteſt e
bus. Liberales ſunt quidem omnes Magnifici,
tate præ eminenti conſtituti, ſed non con
les Magnifici ſunt, u' pote Liberalitas latior
ſumptus erogandos diſponendosq; occupata, n
vel dignitatis admittens. Poteſt ergo ſtipendi
liberalis, ſi fuerit perſona non uſq; ad id exce
cum legat ſtipendium, & dignus laude: At
ſecundum præſcripta ſui objecti agere, magnifi
aliquantò liberius. Et ſic ſtipendiorum dator
rales & Magnifici poſſint dici, breviter eſt d
Quum pluris adhuc pagina capax ſit, juſt
quoq; aſpergere.

An bonã conſcientiã Lutheran os liberos ad ſcholas Ieſuitarum re poſſint?

Non uno nomine peccant parentes, imò
mine ſalutandi, qui exuta omni cōſc̄y, ergã libe
coſdem ad forum illud, vel potiùs furnum neq;
ſcholas illas Suiſſicas, vel Eſaviticãs puto, ablega
q; de ſuis filiis promittentes: at itane planè
& medios inter Lupos verſari putent filios, u
eis oriri poſſit? Scribit Solin. de Leana, quod
circumerit hominem, hominem ſe amplius
Ieſuita ſanè Leones ſunt, imò vel his deterior

C

